

OBČANSKÝ ZÁKONÍK S ÚČINNOSTÍ OD 1.1.2014

Po deseti letech práce je připravený nový občanský zákoník, nahrazující dosavadní z roku 1964. Původní již nevyhovoval a mimo to již byl mnohokrát novelizován, což vyústilo v zcela nový občanský zákoník, který přináší řadu novinek. Nový předpis zahrne širší úpravu práva soukromého, neboli veškeré soukromoprávní vztahy budou obsaženy v jednom kodexu. Nebudete tedy muset sledovat občanský zákoník, zákon o rodině, obchodní zákoník a mnohé z dalších předpisů.

Při čtení zákona si dejte pozor na spojky. Pokud bude uvedeno „A nebo B“ – jsou možné obě varianty. Pokud bude výraz oddělovat čárka „A, nebo B“ – může nastat jen jedna varianta, tedy A, nebo B.

Nový občanský zákoník je rozdělen do několika částí:

- Obecná část
- Rodinné právo
- Absolutní majetková práva
- Relativní majetková práva
- Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

[Stáhnout občanský zákoník platný od roku 2014\(pdf\)](#)

Zajímavosti a novinky

Adopce dětí odnošené náhradní matkou nejsou nijak ošetřené. Pokud neplodnému páru odnese dítě příbuzná, může si pár dítě osvojit.

Osvojení je vyloučeno mezi osobami spolu příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci. To neplatí v případě náhradního mateřství.

U sezdaného páru má otec právo na popření otcovství po dobu 6-ti let. U nesezdaného páru pak půl roku.

Manžel může do šesti měsíců ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech zakládajících důvodnou pochybnost, že je otcem dítěte, které se narodilo jeho manželce, popřít své otcovství u soudu, nejpozději však do šesti let od narození dítěte. Otcovství popírá vůči dítěti a matce, jsou-li oba naživu, a nežije-li jeden z nich, vůči druhému; není-li naživu žádný z nich, manžel toto právo nemá.

Děti a rodiče se o sebe musí starat. Mimo to má rodina vůči sobě vyživovací povinnost.

Rodiče a dítě si jsou povinni pomoci, podporou a ohledem na svou důstojnost. Předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost.

Děti musí rodiče poslouchat

Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.

Dítě nepůjde do dětského domova umístit na neurčito. Vždy maximálně na tři roky. Cílem je vrátit děti zpět do rodinného prostředí.

Ústavní výchovu lze nařídit nejdéle na dobu tří let. Ústavní výchovu lze před uplynutím tří let od jejího nařízení prodloužit, jestliže důvody pro nařízení ústavní výchovy stále trvají. Trvání ústavní výchovy lze prodloužit opakovaně, vždy však nejdéle na dobu tří let. Po dobu, než soud rozhodne o zrušení nebo o prodloužení ústavní výchovy, dítě zůstává v ústavní výchově, i když už uběhla doba dříve rozhodnutím soudu stanovená.

Pokud nezletilý, starší 16-ti let, přesvědčí soud, že je schopen se stát zcela svéprávným, může jej soud učinit předčasně zletilým. To se hodí zejména pro mladé podnikatele, za které doposavad jednali rodiče.

Navrhne-li nezletilý, který není plně svéprávný, aby mu soud přiznal svéprávnost, soud návrhu vyhoví, pokud nezletilý dosáhl věku šestnácti let, pokud je osvědčena jeho schopnost sám se živit a obstarat si své záležitosti a pokud s návrhem souhlasí zákonný zástupce nezletilého. V ostatních případech soud vyhoví návrhu, je-li to z vážných důvodů v zájmu nezletilého.

Nově půjde adoptovat dospělého.

Zletilého lze osvojit, není-li to v rozporu s dobrými mravy.

Pokud zletilý očekává své narušení schopnosti jednat, třeba vlivem nemoci, může učinit předběžné prohlášení, v kterém uvede, jak se s ním má zacházet.

V očekávání vlastní nezpůsobilosti právně jednat může člověk projevit vůli, aby byly jeho záležitosti spravovány určitým způsobem, nebo aby je spravovala určitá osoba, nebo aby se určitá osoba stala jeho opatrovníkem.

Je zcela zrušena možnost člověka zbavit svéprávnosti. Tu lze jen omezit a to pouze na omezenou dobu.

Soud může svéprávnost omezit v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení, nebo na jinak určenou určitou dobu, nejdéle však na tři roky; uplynutím doby právní účinky omezení zanikají. Zahájí-li se však v této době řízení o prodloužení doby omezení, trvají právní účinky původního rozhodnutí až do vydání nového rozhodnutí, nejdéle však jeden rok.

Zákon nově umožňuje do závěti přidávat podmínky.

Závěť je třeba vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele. Slova použitá v závěti se vykládají podle jejich obvyklého významu, ledaže se prokáže, že si zůstavitel navykl spojovat s určitými výrazy zvláštní, sobě vlastní smysl.

Dovětkem může zůstavitel nařídit odkaz, stanovit odkazovníku nebo dědici podmínku, nebo doložit čas anebo uložit odkazovníku nebo dědici příkaz. Co je stanoveno o závěti, platí obdobně i o dovětku.

Rozšiřuje se okruh dědiců ze ze čtyř na šest. Dědit budou moci prarodiče, sestřenice nebo bratřenci. Dědit může také stát.

- 1. V první třídě dědiců dědí zůstavitelovy děti a jeho manžel, každý z nich stejným dílem.*
- 2. Nedědí-li zůstavitelovi potomci, dědí ve druhé třídě manžel, zůstavitelovi rodiče a dále ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele.*

3. *Nedědí-li manžel ani žádný z rodičů, dědí ve třetí třídě stejným dílem zůstavitelovi sourozenci a ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele.*
4. *Nedědí-li žádný dědic ve třetí třídě, dědí ve čtvrté třídě stejným dílem prarodiče zůstavitele.*
5. *Nedědí-li žádný z dědiců čtvrté třídy, dědí v páté třídě jen prarodiče rodičů zůstavitele. Prarodičům zůstavitelova otce připadá polovina dědictví, prarodičům zůstavitelovy matky druhá polovina. Obě dvojice prarodičů se dělí rovným dílem o polovinu, která na ně připadá.*
6. *Nedědí-li žádný z dědiců páté třídy, dědí v šesté třídě děti dětí sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele, každý stejným dílem.*

Nedědí-li žádný dědic ani podle zákonné dědické posloupnosti, připadá dědictví státu a na stát se hledí, jako by byl zákonný dědic; stát však nemá právo odmítnout dědictví, ani právo na odkaz podle § 1594 odst. 1 věty třetí.

Bude moci v závěti udělit konkrétní odkaz lidem nebo institucím.

Odkaz zůstavitel zřídí tak, že v pořizení pro případ smrti nařídí určité osobě, aby odkazovníku vydala předmět odkazu. Odkazovníkem může být jen osoba způsobilá dědit. Povolá-li zůstavitel dědice s určením, že ten určitou věc dědit nemá, považuje se to za zřízení odkazu zákonným dědicům.

Rodič bude moci část majetku převést do svěřeneckého fondu. Až dětem bude 18, mohou si majetek převzít.

Svěřenský fond se vytváří vyčleněním majetku z vlastnictví zakladatele tak, že ten svěří správci majetek k určitému účelu smlouvou nebo pořizením pro případ smrti a svěřenský správce se zaváže tento majetek držet a spravovat.

Dluhy zemřelého se budou přebírat celé, ne jen do výše dědictví.

Dluhy zůstavitele přecházejí na dědice, ledaže zákon stanoví jinak.

Bude možné zřídit výměnek třeba pro rodiče.

Smlouvou o výměnku si vlastník nemovité věci vymíňuje v souvislosti s jejím převodem pro sebe nebo pro třetí osobu požitky, úkony nebo práva sloužící k zaopatření na dobu života nebo na dobu určitou a nabyvatel nemovité věci se zavazuje zaopatření poskytnout. Není-li stanoveno nebo ujednáno jinak, rozhoduje pro obsah práv výměnkáře místní zvyklost.

Zvířata nebudou jen věci, ale živé bytosti.

Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.

Pokud použije manžel nebo manželka část společného jmění ve výši, kterou nelze považovat za běžnou, na podnikání, může se partner, který k tomu nedal souhlas obrátit na soud s žádostí o vyslovení neplatnosti takového jednání.

Má-li být součástí společného jmění použita k podnikání jednoho z manželů a přesahuje-li

majetková hodnota toho, co má být použito, míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, vyžaduje se při prvním takovém použití souhlas druhého manžela. Byl-li druhý manžel opomenut, může se dovolat neplatnosti takového jednání.

Pořád se hádáte se sousedem o to, jestli jablka z jeho jabloně spadlá na váš pozemek jsou jeho nebo ne? Nemusíte, jsou totiž vaše.

Plody spadlé ze stromů a keřů na sousední pozemek náleží vlastníkovi sousedního pozemku. To neplatí, je-li sousední pozemek veřejným statkem.

Pokud někomu úmyslně zničíte něco pro dotyčného cenného, byť to byla třeba jen rodinná fotografie za 15 korun, musíte mu uhradit tzv. cenu zvláštní obliby. Zajímavé bude tuto cenu určovat.

Poškodil-li škůdce věc ze svévole nebo škodolibosti, nahradí poškozenému cenu zvláštní obliby.

Pokud si koupíte v dobré víře kradenou věc, zůstane vám. Jsou však určité výjimky. Třeba pro věci koupené v obchodě, bazaru nebo zastavárně.

Zcizil-li poctivý příjemce předmět bezdůvodného obohacení za úplatu, může podle své volby vydat buď peněžitou náhradu, anebo co utřzil. Zcizil-li jej poctivý příjemce bezúplatně, nemá vůči němu ochuzený právo na náhradu; může ji však požadovat po osobě, která předmět od obohaceného nabyla a nebyla v dobré víře.

Získal-li obohacený předmět obohacení v dobré víře nebo bez svého svolení a nelze-li jej dobře vydat, není povinen k náhradě, ledaže by tím vznikl stav zjevně odporující dobrým mravům.

Pokud vám na dovolené cestovní kancelář nesplní co stojí ve smlouvě, a vy tak nebudete mít očekávanou radost z dovolené, můžete se domáhat odškodnění.

Pořadatel odpovídá zákazníkovi za splnění povinností ze smlouvy o zájezdu bez zřetele na to, zda v rámci zájezdu poskytují jednotlivé služby cestovního ruchu jiné osoby.

Při porušení povinností, za niž odpovídá, nahradí pořadatel zákazníkovi vedle škody na majetku také újmu za narušení dovolené, zejména byl-li zájezd zmařen nebo podstatně zkrácen.

Byly zrušeny tabulky, které určují pevné částky za újmu na zdraví.

V pronajatém bytě může bydlet jen smluvení nájemníci, vyjma partnerů jejich dětí a děti osvojených. Pokud nájemník bude chtít vzít do bytu další lidi, musí to ohlásit pronajímateli.

Souhlasí-li pronajímatel, může nájemce zřídit třetí osobě k věci užívací právo; byla-li nájemní smlouva uzavřena v písemné formě, vyžaduje i souhlas pronajímatele písemnou formu.

Zřídí-li nájemce třetí osobě užívací právo k věci bez souhlasu pronajímatele, považuje se to za hrubé porušení nájemcových povinností způsobující pronajímateli vážnější újmu.

Užívací právo lze třetí osobě zřídit jen na dobu nájmu věci k odchylnému ujednání se nepřihlíží.

Pronajímatel má právo určit, aby žil v bytě je určitý počet osob v závislosti na jeho velikosti.

Pronajímatel má právo požadovat, aby v nájemcově domácnosti žil jen takový počet osob, který je přiměřený velikosti bytu a nebrání tomu, aby všechny mohly v bytě žít v obvyklých pohodlných a hygienicky vyhovujících podmínkách.

Je-li to nutné, může vstoupit pronajímatel do pronajatého bytu.

Oznámí-li to pronajímatel předem v přiměřené době, umožní mu nájemce v nezbytném rozsahu prohlídku věci, jakož i přístup k ní nebo do ní za účelem provedení potřebné opravy nebo údržby

věci. Předchozí oznámení se nevyžaduje, je-li nezbytné zabránit škodě nebo hrozí-li nebezpečí z prodlení.

Pronajímatel nemá nově povinnost zajistit náhradní ubytování, novela tento termín nezná. Pokud nájemník třeba hrubě poruší smlouvené povinnosti, má smůlu.

Pokud nájemce v místě nájmu způsobí trestný čin, může to být důvod k výpovědi.

Pronajímatel může vypovědět nájem na dobu určitou nebo neurčitou v tříměsíční výpovědní době, poruší-li nájemce hrubě svou povinnost vyplývající z nájmu, je-li nájemce odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný na pronajímateli nebo členu jeho domácnosti nebo na osobě, která bydlí v domě, kde je nájemcův byt, nebo proti cizímu majetku, který se v tomto domě nachází, má-li být byt vyklizen, protože je z důvodu veřejného zájmu potřebné s bytem nebo domem, ve kterém se byt nachází, naložit tak, že byt nebude možné vůbec užívat, nebo je-li tu jiný obdobně závažný důvod pro vypovězení nájmu.

Předávání nájemní smlouvy bude složitější. Nově nebude stačit, když třeba babička přihlásí vnuka k trvalému pobytu v státním bytě, který pak po smrti babičky zde bude bydlet. Bude potřeba souhlasu protistrany. Jinak má vnuk dva roky k dobru a pak se musí vystěhovat.

Zemře-li nájemce a nejde-li o společný nájem bytu, přejde nájem na člena nájemcovy domácnosti, který v bytě žil ke dni smrti nájemce a nemá vlastní byt. Je-li touto osobou někdo jiný než nájemcův manžel, partner, rodič, sourozenec, zeť, snacha, dítě nebo vnuk, přejde na ni nájem, jen pokud pronajímatel souhlasil s přechodem nájmu na tuto osobu.

Nájem bytu po jeho přechodu podle odstavce 1 skončí nejpozději uplynutím dvou let ode dne, kdy nájem přešel. To neplatí v případě, že osoba, na kterou nájem přešel, dosáhla ke dni přechodu nájmu věku sedmdesáti let. Stejně tak to neplatí v případě, že osoba, na kterou nájem přešel, nedosáhla ke dni přechodu nájmu věku osmnácti let; v tomto případě skončí nájem nejpozději dnem, kdy tato osoba dosáhne věku dvaceti let, pokud se pronajímatel s nájemcem nedohodnou jinak.

Pozemek a na něm postavený dům budou mít jednoho společného majitele. Předejde se tak různým konfliktům majitelů. Stávající stav zůstane zachován, jen s tím rozdílem, že majiteli domu vznikne předkupní právo na pozemek na kterém stojí.

Kdo v dobré víře zřídil na cizím pozemku stavbu, má právo domáhat se po vlastníku pozemku, který o zřizování stavby věděl a bez zbytečného odkladu ji nezakázal, aby mu pozemek převedl za obvyklou cenu. Také vlastník pozemku má právo po zřizovateli stavby požadovat, aby pozemek koupil za obvyklou cenu.

Soud na návrh některé ze stran přikáže pozemek do vlastnictví zřizovatele stavby a rozhodne o jeho povinnosti zaplatit vlastníku pozemku náhradu.

Nově nepůjde po skončení pracovního poměru nechávat bývalého zaměstnance obývat služební byt.

Nájem služebního bytu skončí posledním dnem kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém nájemce přestal vykonávat práci podle § 2297, aniž k tomu měl vážný důvod.

Přestane-li nájemce vykonávat práci z důvodů spočívajících v jeho věku nebo zdravotním stavu, z důvodu na straně pronajímatele nebo z jiného vážného důvodu, skončí nájemci nájem služebního bytu uplynutím dvou let ode dne, kdy přestal vykonávat práci.

Zemře-li nájemce, nájem služebního bytu skončí. Osoba, která v bytě bydlela společně s nájemcem, má právo v bytě bydlet; vyzve-li ji však pronajímatel, aby byt vyklidila, je povinna tak učinit nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy výzvu obdrží.

Nově půjde zavést do smlouvy smluvní pokutu. Tu však může soud, uzná-li jí za nemravnou, snížit.

Ujednají-li strany pro případ porušení smluvené povinnosti smluvní pokutu v určité výši nebo způsob, jak se výše smluvní pokuty určí, může věřitel požadovat smluvní pokutu bez zřetele k tomu, zda mu porušením utvrzené povinnosti vznikla škoda. Smluvní pokuta může být ujednána i v jiném plnění než peněžitém.

Zaplacení smluvní pokuty nezbavuje dlužníka povinnosti splnit dluh smluvní pokutou utvrzený.

Nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu může soud na návrh dlužníka snížit s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti až do výše škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením té povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta. K náhradě škody, vznikne-li na ni později právo, je poškozený oprávněn do výše smluvní pokuty.

The following two tabs change content below.

-